

Переваги Священного Писання книг Старого та Нового Завітів над нехристиянськими культовими книгами

Василь Біксей

<http://doi.org/10.33209/2519-4348-2019-7-58>

Актуальність даної статті полягає в тому, що кожна людина, яка починає цікавитися тією чи іншою релігією, У стислій формі може коротко прояснити для себе суть і вчення кожної релігії. Хтось це робить просто заради цікавості, хтось хоче поширити свої знання саме в цій сфері, а хтось стоїть перед вибором – до якої саме релігії піти. У даній статті подаються не просто віровчительні чи історичні відомості про «священні книги» різних релігій, а й в окремих місцях проводиться порівняння між ними, вказуються на переваги істинної боговстановленої релігії – християнства. Святе Письмо – є Словом Божим, оскільки воно написане богонатхненними мужами. Для цієї статті особливо важливою була друга частина Біблії – Новий Завіт, бо в ньому міститься основа християнського віровчення. Написаний він за вдохненням Святого Духа учнями Ісуса Христа – апостолами. Під боговдохновенністю мається на увазі співпраця письменника і Святого Духа, при якій людська воля і розум не применшуються, а очищаються і підвищуються над своїми звичайними межами. Священні книги Нового Завіту написані святими апостолами з метою показати акт спасіння людства, яке здійснив Господь наш Ісус Христос. Саме тому вони говорять нам про величні події втілення Сина Божого, про Його земне життя, про вчення, яке Він проповідував, про чудеса, які Він творив, про Його викупительні страждання і хресну смерть, про прославлене воскресіння із мертвих та вознесіння на небо. Як би там супротивники християнства не намагалися заперечити його істинність, усе одно воно залишається єдиною релігією, яка має об'єктивні аргументи, що свідчать про його неземне, Божественне походження, а, отже, і про його істинність, оскільки, якщо воно Божественне, то й істинне. І тільки людина, яка щиро вірить в Бога, здатна побачити в цих аргументах дійсні докази істинності християнства.

Ключові слова: писання, Бог, книги, Одкровення, слово.

Постановка проблеми дослідження. На рубежі XX–XXI століть стало особливо помітно, що людство переживає справжній релі-

гійний бум. Цьому явищу дають різні пояснення: «від вкоріненості віри в самій природі людської душі до невдоволення людей пануючою соціально-економічною несправедливістю, яка примушує їх переносити пошук ідеалів у сферу священного». Актуальність даної статті полягає в тому, що майже кожна людина все більше й більше починає цікавитися тією чи іншою релігією. Хтось це робить просто заради цікавості, хтось хоче поширити свої знання саме в цій сфері, а хтось стоїть перед вибором – до якої саме релігії піти. У даній роботі подаються не просто віровчительні чи історичні відомості про кожну із найпоширеніших релігій, а й в окремих місцях проводиться порівняння між ними, вказуються переваги істинної боговстановленої релігії – християнства. Адже для спасіння людини не досить звичайної її впевненості в бутті Бога, тим більше в існуванні «чогось надприродного». Необхідне знання основ православної віри і принципів духовного життя, слідування яким лише вводить вірянина в таємничий світ Церкви. Сьогодні шлях у цей світ для людини непростий. Навіть повіривши в Бога, вона повинна ще вибрати релігію. А переконавшись в істинності християнства, визначитися з конфесією. Для цього потрібне безперестанне вивчення віри і аскетичного досвіду давньої церкви, щоб побачити недоліки інших релігій і конфесій.

Мета статті. Незважаючи на всі позитивні риси релігії як всезагального суспільного явища, усе одно кожна людина розуміє, що істинно правильною релігією може бути лише одна. Проте людині, яка лише недавно зрозуміла, що її життя без релігії не має фундаменту, важко зробити вибір «своєї» релігії. Адже для неї всі релігії між собою майже нічим не відрізняються, і тому вона легко може помилитися у виборі. А наслідки такої помилки особисто для неї можуть бути згубними. Тому головна мета даної статті полягає в тому, щоб подати основні аспекти історії і віровчення світових релігій. І не просто подати їх як факти, але й показати і довести читачеві, що лише християнство є істинною, боговстановленою, спасаючою релігією. Крім того, необхідно вказати, що саме Православ'я являється істинним шляхом християнства як носій єдиного апостольського і святоотцівського вчення, яке протягом історії не змінюва-

лося і не перекручувалося. Тобто, мета статті перш за все полягає в тому, щоб показати читачеві, що саме в православному християнстві було збережене і донесене до нашого покоління вчення в тому вигляді, у якому воно було дане Господом нашим Ісусом Христом спочатку апостолам, а потім через них і всім народам.

Із мети випливають наступні **завдання**:

1. Оглядово описати географію та соціологію основних релігій світу.
2. Показати, що християнство в морально-культурному просторі є вищим від інших релігій.
3. Виокремити Православ'я як найкращий сотеріологічний шлях серед християнських конфесій.
4. Аналітично вказати на перевагу християнства перед іншими релігіями.

Об'єкт дослідження – релігії: християнство, мусульманство, буддизм, юдаїзм і індуїзм.

Предмет дослідження – віровчительні книги та особливості кожної з вищезгаданих релігій, їхні історичні відомості, а також проблеми їх діалогу.

Виклад основного матеріалу. Всі релігії умовно поділяються на племенні або родові, етнічні і світові. Світовими є релігії, які долають етнічні обмеженості й постають доступними для кожної людини. До них належать християнство, іслам і буддизм. Своєю появою вони ніби супроводжують значні історичні зміни в житті великих мас людей. Буддизм, наприклад, виник в VI ст. до н.е. в Індії та країнах Центральної і Південно-Східної Азії, коли вони, відкидаючи кастовий устрій, переходили до класових відносин. Утвердження християнства пов'язане з політичними об'єднаннями Середземномор'я під владою римських імператорів. Іслам також з'явився в роки переходу арабських племен до феодалних відносин. Серед етнічних релігій відомі дві, які також є достатньо поширеними у світі. Це юдаїзм і індуїзм. Деякі історики-релігієзнавці навіть вважають, що ці релігії близькі до того, щоб називатися світовими. Наприклад, Фьоренцо Реаті пише: «Буддизм і іслам давно вже

стали світовими релігіями. Юдаїзм і індуїзм знаходяться на шляху до того, щоб стати такими»¹.

Як відомо, релігія у тому чи іншому її вигляді була присутня в людському середовищі протягом усієї історії існування людства. Як не намагалися б заперечити цей факт окремі особи, все одно наука говорить про те, що їй невідоме жодне суспільство чи община, яка б не мала якогось релігійного культу, віри в щось надприродне. Віра в Бога є основною властивістю людської душі. Бог дав людині душу. І тому душа, походючи від Бога, маючи в Ньому споріднену собі сутність, сама по собі зі своєї волі шукає Його: «Прагне душа моя до Бога сильного й живого» (Пс. 41, 3). Подібно до того, як квітка тягнеться до сонця, одержуючи від нього тепло й світло, так і душа прагне до Бога, бачучи в Ньому причину свого існування. Тому всі народи в усі часи вірували в Бога і підносили Йому молитви, хоч і часто помилялися, неправильно вірували, але ніколи не втрачали віри в Божество, тобто завжди мали релігію. Релігія займає важливе місце в житті мільйонів людей, знаходячи відображення в їхніх найважливіших життєвих подіях. «Релігія – це життєдайний струмінь, який входить, живить, гармоніє і підносить усі прояви духовної природи людини»². Вона охоплює всі сили духовного життя людини. Релігійні обряди супроводжують людину протягом усього її життя. Релігія наповнює сенсом як найсвітліші, так і найтрагічніші моменти життя мільйонів людей. Вона дає відповідь на питання, на які наука однозначно відповісти не може: Чи існує вища сила, перед якою ми маємо відповідати за свої вчинки? Як зародилося життя? У чому сенс всього, що існує? Чому люди страждають? Що відбувається після нашої смерті?

Незважаючи на всі позитивні риси релігії як всезагального суспільного явища, усе одно кожна людина розуміє, що істинно правильною релігією може бути лише одна.

Проте людині, яка лише недавно зрозуміла, що її життя без релігії не має фундаменту, важко зробити вибір «своєї» релігії. Адже

¹ Реати Фьоренцо. Введение в нехристианские религии. Гатчина: СЦДБ, 2002

² Михаил (Грибановский), еп. Лекции по введению в круг богословских наук. – К.: Пролог, 2003. 252с.

для неї всі релігії між собою майже нічим не відрізняються, і тому вона легко може помилитися у виборі. А наслідки такої помилки особисто для неї можуть бути згубними. Тому головна мета даної роботи полягає в тому, щоб подати основні аспекти історії і віровчення світових релігій. І не просто подати їх як факти, але й показати і довести читачеві, що лише християнство є істинною, боговстановленою, спасаючою релігією. Крім того, необхідно вказати, що саме Православ'я являється істинним шляхом християнства як носій єдиного апостольського і святоотцівського вчення, яке протягом історії не змінювалося і не перекручувалося. Тобто мета роботи, перш за все, полягає в тому, щоб показати читачеві, що саме в православному християнстві було збережене і донесене до нашого покоління вчення в тому вигляді, у якому воно було дане Господом нашим Ісусом Христом спочатку апостолам, а потім через них і всім народам.

Дана стаття, на мою думку, буде корисною як для християн, які стикаються з різними питаннями, що стосуються вчення їх релігії, так і для людей, які знаходяться в пошуках істини. Адже в ній вони знайдуть відповіді на те, якими є саме віровчительні особливості кожної з релігій; можуть ознайомитися з перевагами православного християнства над іншими релігіями і конфесіями, побачити, що саме християнство є носієм тієї істини, яку вони шукають.

На початку розглянемо культові книги індуїзму, які діляться на дві великі групи: шруті і смріті.

Шруті («те, що почуто») вважаються текстами Божественного Одкровення. У них містяться древні гімни Вед, які були написані на санскриті, мові Древньої Індії в кінці другого тисячоліття до нашої ери. Веди складаються з «Рігведи», «Самаведи», «Аджурведи» і «Архатваведи»³. «Рігведа» є найранішою священною книгою. Вона складається з тисячі двісті восьми віршів, які оспівують життя кочових племен аріїв. Пізніше Веди були доповнені брахманами і упанішадами. У брахманах пояснюється, як потрібно виконувати ритуали і жертвоприношення, а також містяться пояснення до них.

³ Реати Фьоренцо. Введение в нехристианские религии. Гатчина: СЦДБ, 2002. 192с.

В упанішадах міститься вчення про сансару і карму, а також ці трактати, за індуїстською філософією, виявляють причину будь-якого способу мислення і вчинків.

Смріті («те, що запам'яталося») – священні книги, написані людьми. У них зібрані історії, які розповідали вчителі індуїзму. До них належать «Пурани», які містять легенди і міфи про богів і героїв. Один із таких міфів – «Рамаяна» – епічна поема, яка складається із сорока восьми тисяч віршів. Ця поема розповідає про історію життя Рами і Сіти та являється збірником духовних настанов і порад для індуїста. Інша поема – «Махабхарата» – складається із ста тисяч віршів. Це найбільша з усіх епічних поем. Існує навіть приказка: чого немає в «Махабхараті» – того немає в самій Індії. Вона описує боротьбу за трон між двома династіями – Пандавами і Кауравами. У сім'ї Пандава було п'ять братів, які славилися набожністю, а в сім'ї Каурава – сто злонамірених братів. Перемогу отримали брати Пандави, що ознаменувало перемогу добра над злом. Ця поема вчить, що праведність – джерело духовного розвитку народу, тоді як гріховність веде до його швидкої загибелі. Найбільш улюбленою частиною цієї поеми всіх індуїстів є «Бхагавадгіта». Вона написана у формі діалогу на полі битви між богом Крішною і героєм Арджуною. Арджуна дізнається від Крішни про безсмертя душі, про те, як має виконувати свої обов'язки в бою каста воїнів, а також про необхідність завжди виконувати свої обов'язання у міру сил і можливостей.

Буддійські культові книги зібрані в одну – Трипітаку.

Трипітака (Тіпітака – «Три кошики») – збірники буддійських текстів на мові палі, так званий палійський канон. Ряд основних положень Трипітаки був викладений на I-му буддійському соборі V ст. до н.е. Остаточну редакцію вона одержала на III-му буддійському соборі в III ст. до н.е. Проте процес її «канонізації» на цьому не завершився. Тексти Трипітаки продовжували створюватися наново, редагуватися, записуватися і переписуватися аж до V ст. н.е. – часу створення «суцільного» коментаря до Трипітаки – палійської переробки сингальських коментарів колегією екзегетів,

яких очолював Буддагхос⁴. Тому історична автентичність текстів Трипітаки в кожному випадку вимагає спеціальних досліджень.

Трипітака – зібрання творів різних авторів і різних епох; філософсько-психологічні міркування й етичні нариси перемішані в ній з казками, легендами, притчами. Хоча Трипітака, яка містить у собі первинне вчення буддизму, піддавалася впродовж історії змінам (зокрема, редагуванню прихильниками секти тхеравади), однак вона все одно залишається головним джерелом для вивчення раннього буддизму, бо від канонів інших стародавніх течій збереглися тільки окремі частини і фрагменти. Крім того, Трипітака містить також цінні відомості про економічне, соціальне, ідеологічне життя Стародавньої Індії.

Об'єм збірок складає десятки томів. Трипітака включає в себе «Вінна-пітаку» («Кошик дисциплінарних правил»), яка містить статут буддійської общини, «Сутта-пітаку» («Кошик повчань»), у якій висловлюються основи вчення, і «Абхидхарма-пітаку» («Кошик доктрин»), яка містить філософські тексти, що розкривають суть буддійської догматики. У 1871 р. в Бірмі (М'янмі) тексти палійського канону були висічені на кам'яних плитах. Він перекладений з палійської мови на санскрит, хінді, англійською і й іншими мовами.

«Вінна-пітака» палійської Трипітаки складається з трьох розділів: у першому висловлюється чернечий статут (у 227 «статтях»); у другому дисциплінарні правила перемішані з дидактичними переказами; третій складається з питань і відповідей відносно дисциплінарної проблеми.

«Сутта-пітака» включає п'ять розділів – «Дігха-нікая» («Корпус просторових повчань»), «Маджджхіма-нікая» («Корпус середніх повчань»), «Сам'ютта-нікая» («Корпус зв'язаних повчань»), «Ангуттара-нікая» («Корпус повчань, що зростають на одиницю») і «Кхуддака-нікая» («Корпус коротких повчань»)⁵.

⁴ Вертоградова В.В. Буддизм: История и культура. М.: Наука, 1989. 227с.

⁵ Вертоградова В.В. Буддизм: История и культура. М.: Наука, 1989. 227с.

«Абхідхарма-пітака» представлена сімома трактатами: «Дхамма-сангані» («Розрахунки предметів вчення»), «Вібханга» («Класифікації»), «Катха-ваттху» («Предмети дискусій»), «Пуггала-паннаті» («Опис індивідів»), «Дхатукатха» («Обговорення елементів»), «Ямака» («Парні предмети») і «Патт-хана» («Зумовленості»).

Головною книгою ісламу є Коран. Коран (араб. الْقُرْآنُ — Qur'an) – релігійна книга, священна для прихильників усіх мусульманських напрямів. Вона служить основою мусульманського законодавства як релігійного, так і цивільного. «Назва книги походить від слова «kara'a», що значить у перекладі з арабської мови «читати»»⁶. Як вважають мусульмани, вона передавалася Аллахом про року Мухаммеду частинами протягом 22 років через архангела Джебраїла і з тих пір існує в незмінному вигляді.

Коран складається із 114 сур — розділів, розташованих за формальним принципом від великих до менших за винятком першої сури «Фатіха» («Що відкриває»). У свою чергу, кожна сура ділиться на окремі вислови – аяти. Усі сури Корану, окрім дев'ятої, починаються словами: «В ім'я аллаха, милостивого, милосердного...». Мова завжди йде від особи Бога: «Ми», «Я».

У Корані переказуються історії багатьох персонажів і події християнських та юдейських релігійних книг, хоча деталі часто відрізняються. Такі відомі біблейські особи, як Адам, Ной, Авраам, Мойсей, Ісус згадані в Корані, як пророки ісламу. У Корані в порівнянні з Біблією є плутанина з іменами і подіями (наприклад, сестру Мойсея і Аарона – Маріам – Коран плутає з матір'ю Ісуса Христа і т.д.). Крім переказу біблейських історій, Коран містить також історію доісламської Аравії давнього світу, моральні та юридичні постанови, полеміку з немусульманами і т.д. Коран вважається священним лише арабською мовою.

Спочатку Коран, за древньою арабською традицією, записувався лише приголосними літерами без голосних. З часом виникло кілька шкіл, кожна з яких відстоювала свої варіанти читання. Владі не вда-

⁶ Авксентьев А.В., Мовлютов Р.Р. Книга о Коране. Ставрополь: Кн. изд-во, 1984. 191с.

лося уніфікувати всі різночитання, і мусульманські богослови були вимушені визнати кононічними всі сім основних шкіл читання разом з їхніми відмінностями. Пізніше в мусульман виникло передання, що сам Мухаммед увів і узаконив сім різночитань Корану, який ніби-то був посланий йому сім разів і кожен раз в іншому читанні⁷.

За мусульманським віруванням, Коран є словом Божим, тому він завжди існував і не був створений Аллахом. Коран був зібраний в єдину книгу вже після смерті Мухаммеда. Перший халіф Абу-Бекр покликав кращих знавців Корану, які за його наказом зібрали всі переписані і завчені тексти, буква за буквою звірили їх ідентичність і помістили всі аяти в єдину «Священну Книгу» – Коран.

Отже, в ісламі Коран одвічний і незмінний, і жодна людина не має ніякого стосунку до його створення. У християнстві ж богодухновенність Священного Писання мислиться не як приналежність кожного знаку Богові, що диктує свої одкровення євангелісту, який виступає при цьому лише як пасивне знаряддя, а як співпраця Бога й людини. При такій співпраці не пригнічуються індивідуальні особливості особистості, що пише, і його творча воля, а Божественним натхненням надихаються, насичуються істиною і благословляються. Тому нема істотних відмінностей між Євангеліями. Це в свою чергу свідчить про те, що їх написали люди, які є свідками євангельських подій.

В юдаїзмі ж стародавні священні писання називаються Танахом. У порівнянні з християнським Старим Завітом в Танасі відсутні т.з. неканонічні книги, а також деякі частини канонічних книг, наприклад, кінцеві глави книги пророка Даниїла.

Порядок книг в юдейському каноні відповідає поділу на три групи, які по-єврейски називаються Тора («Закон»), Навім («Пророки») і Кетубім («Книги»). Аббревіатура трьох початкових букв цих слів і складає назву Танах. До Тори відноситься Пятикнижжя Мойсееве. До розділу Навім – книги Ісуса Навина, книга Суддів, книга Самуїла, книга Царів, книги Ісайї, Іеремії, Іезекиїла і книги 12 малих пророків. Третій же розділ – Кетубім –

⁷ Журавский А.В. Ислам. М.: Вест Мир, 2004. 224с.

включає книги: Руф, Псалми, Іова, Притч, Екклезіаст, Пісня Пісень, Плач Ієремії, книга Даниїла, Есфир, книга Ездри, книга Неємії і книга Хронік.

Канонічним текстом в іудаїзмі є так званий масоретський текст. Масоретами називали тих іудейських дослідників, які в період з VI по X ст. здійснили складання єдиного тексту Танаха. Спочатку їхнім завданням була усна передача Писання, що не допускала спотворень, проте згодом вони приступили і до письмової його фіксації. Остаточне закріплення масоретського тексту відбулося до X ст.

Нововведенням пізнього юдаїзму, яке визначає віровчительну й обрядову складову, став Талмуд. Талмуд (з др.-євр. *Lamed* – вивчення) – обширне зведення коментарів до Тори, що стосуються питань віровчення, філософії, права, історії, медицини, природничо-наукових знань, приватного й суспільного життя⁸.

Талмуд регламентує всі сторони життя іудея. Фактично в юдаїзмі за авторитетністю і значущістю він замінив саме Старозавітне богооткровенне Писання. Талмуд в багатьох місцях проголошує свою перевагу над Біблією: «Гріхи проти Талмуда тяжчі, ніж гріхи проти Писання» (*Санхедрін, 88*), ... *слова Талмуда солодші, ніж слова Завіту (Єрусалимський Талмуд, Берахот, 1)*⁹. Самі юдеї визнають, що талмудичні коментарі нерідко приводять до абсолютно іншого і навіть протилежного сенсу, ніж безпосереднє розуміння біблейського тексту.

«У III ст. після Р.Х. рабин Іегуда ха-Насі записав «Усний Закон», який був сформований, поколіннями попередніх тлумачів-фарисей». Це були записи коментарів-постанов, які доповнювали П'ятикнижжя. Зібраний матеріал тлумачень отримав назву Мішни (повторний закон). Він складається з 63-х трактатів, які об'єднані шістьма загальними темами: 1. Зраїм («посіви») – правила, які визначають сільськогосподарську працю, подання милостині, і десятини і т.д.; 2. Моед («свята») – правила щодо дотримання постів і свят; 3. Нашім («жінки») – весільне право; 4. Незикім

⁸ Малиновский Н., *прот.* Очерк православного догматического богословия. М.: Православный Свято-Тихоновский Богословский институт, 2003.

⁹ Рыбинский В.П. О Библии. М.: Фонд «Серафим», 2005. 29с.

(«збитки») – кримінальне право, етичні питання; 5. Кдошім («священні справи») – богослужбові розпорядження; 6. Таарот («ритуальна чистота») – питання щодо ритуальної чистоти і оскверненості.

Те, що не ввійшло в Мішну, було пізніше зібране в книгу, яка називається Тосефта (доповнення). Пізніше і саму Мішну піддали тлумаченню. Ці тлумачення склали Гемару («вивчення»). Разом з Мішною Гемара утворила Талмуд, кінцеве формування тексту якого завершилося в V ст. після Р.Х.

Талмуд існує у двох паралельних версіях: Єрусалимська і Вавилонська, відповідно замісцем їхнього складання. Єрусалимський був складений в IV столітті після Р.Х., Вавилонський Талмуд був зібраний і відредагований рабином Аши і його учнями на стику V-VI століть у місті Сура. Обидва ці Талмуди мають багато відмінностей. Вавилонський значно більший і користується більшим авторитетом.

За характером текстів, що склали його, у Талмуді розрізняють галаху та агаду, що переплітаються між собою. Галаха – це законодавче розпорядження, що стосується релігійного, сімейного і цивільного життя. Агада визначає духовні, віровчительні основи іудаїзму. Записи агади називаються мідраші, які, як правило, записані у вигляді повчальних історій-притч. Значна частина агади була включена в Талмуд.

Оскільки систематизація Талмуда була далека від досконалості, середньовічні іудейські законодавці продовжували роботу, щоб зробити зрозумілішим талмудичний текст. Найбільш важливим з таких напрацювань є коментар Раши Раббі Шломо бен Іцхака (1040-1105 рр.), який до теперішнього часу вважається неперевершеним і загальноприйнятим.

У християнстві під *«Святим Писанням розуміються книги написані Духом Божим через освячених Богом людей, які називаються апостолами і пророками»*¹⁰.

Книги Старого і Нового Завітів тематично поділені на законодавчі, історичні, морально-повчальні, та книги пророків. Старий

¹⁰ Рыбинский В.П. О Библии. М.: Фонд «Серафим», 2005. 29с.

Завіт: 1) законодавчі – П'ятикнижжя Мойсея: Буття, Вихід, Левит, Числа, Второзаконня; 2) історичні – Ісуса Навина, Суддів, Руф, чотири книги Царств (дві перші ще називаються Самуїлові), I-ша і II-га книги Паралипоменон (або Хронік), три книги Ездри, Неємії, Товита, Юдиф, Есфир, три книги Маккавейські; 3) морально-повчальні – Іова, Псалтир, Притч Соломонових, Екклезіаста, Пісня пісень Соломона, Премудрості Соломона, Премудрості Ісуса сина Сирахова; 4) книги пророків – Ісаї, Єремії, Плач Єремії, Послання Єремії, Варуха, Єзекиїля, Даниїла, Осії, Іоїля, Амоса, Авдія, Іони, Михея, Наума, Аввакума, Софронії, Аггея, Захарії, Малахії. Новий Завіт: 1) законодавчі – чотири Євангелія: від Матфея, Марка, Луки та Іоана, які викладають події спасительного для людей життя Господа Ісуса Христа і Його Божественне вчення; 2) історичні – книга Діянъ святих апостолів, яка подає історію утвердження і поширення на землі Церкви Христової через проповідь апостолів; до історичних також можна віднести і чотири Євангелія; 3) морально-повчальні – сім соборних послань: одне Якова, два Петра, три Іоана Богослова і одне Юди; також 14 послань апостола Павла; в цих книгах міститься тлумачення і пояснення вчення Христа; 4) пророцька – Апокаліпсис (або Одкровення св. Іоана Богослова), де в пророцьких образах зображається майбутнє Христової Церкви, світу і людства.

Спочатку книги Біблії не ділилися на розділи і вірші. Прийнятий нині поділ був уведений Кентенберійським єпископом Стефаном Лангтоном (помер в 1228 р.). У 1214 р. він поділив на розділи текст латинської Вульгати, і цей поділ був перенесений у єврейський і грецький тексти. Вірші були пронумеровані спочатку Сантесом Паніно (помер в 1541 р.), потім близько 1555 р. – Робером Ет'єном. Дійсна нині система розділів і віршів вперше з'явилася в англійській Біблії 1560 року.

Книги Старого Завіту були перекладені грецькою мовою за єгипетського царя Птолемея Філадельфа (283-247 до Р. Хр.) 72-ма єврейськими мудрецами, і тому цей переклад носить назву Септуагінти – Сімдесяти. Новий Завіт був написаний грецькою мовою, за винятком Євангелія від Матфея, яке було написано ара-

мейською. У IV столітті все Писання було перекладено латинською мовою (382-405 рр.) Блаженним Єронімом. Цей латинський переклад відомий під назвою Вульгати.

Старий і Новий Завіти є боговдохновенними книгами. Саме в собі Святе Писання несе непорушну печать свого божественного походження. Людям, які здатні до сприйняття божественної істини, про свою боговдохновенність Слово Боже свідчить особливу дією на душу, що властиво тільки Божій силі. На відміну від Корану, Трипітаки і інших культових книг, християнське Святе Писання є істинним живим Словом Божим, яке дане людству для того, щоб, керуючись ним, людина досягла спасіння. Слово Боже має своїм джерелом Самого Бога, від якого походить і дух людини. Тому і Слово Боже, і дух людський, з огляду на спільність походження, дуже близько і тісно споріднені. Цим пояснюється сила і дієвість Святого Писання на дух людини. Слово Боже – це «світильник, який сяє в темному місті» (2 Петр. 1:19), це немовби маяк, який освітлює християнинові шлях і напрямок його життя. Сила благодаті, яка охоплює людину під час читання Старого й Нового Завітів, збуджує і зміцнює волю людини для виконання Закону Божого і боротьби зі спокусливим злом. За своїм простим викладом Слово Боже зрозуміле кожній людині: і простій, і вченій. Порівняння Євангельського вчення із вченням інших релігій і філософії свідчить про величезну перевагу першого над другим, тим самим показуючи, що воно не могло бути створене людським розумом.

Безкінечна перевага Біблії перед іншими книгами заключається в тому, що ця книга «для всіх». Не існує людини, яка б могла сказати, що в Слові Божому немає нічого, що б мало стосунок до його становища, немає нічого, щоб перевершувало його духовний зріст. Чим глибше вникаєш у написане в Біблії, тим більше впевнюєшся в тому, що це є безкінечне джерело істини. Істинність Священного Писання Старого і Нового Завітів і його перевага над культовими книгами інших релігій заключається в тому, що в ньому містяться відповіді на ті питання, які хвилюють людство вже не одне століття і на які інші релігії не можуть дати відповіді. Крім того, «Священні книги» ісламу, буддизму, іудаїзму і т.д. містять у собі

безліч протиріч і недомовок. Тоді як Слово Боже наповнене гармонійним змістом, різні частини якого не суперечать одна одній, а взаємодоповнюються.

Святе Письмо Старого і Нового Завітів є Одкровенням Божим, яке було дане людям. На відміну від «Священних книг» інших релігій, Біблія – Слово Боже, є істинно *«живим і дієвим, та гострішим від усякого меча двосічного: воно проникає до розділення душі й духу, суглобів і м'язів, і судить помисли та наміри сердечні»* (Євр. 4, 12). У цьому плані Біблія є книгою книг.

«Багато книг, написаних людьми, давно вже вмерли або ж збереглися такими безжиттєвими, як єгипетські мумії; час, який пройшов з їхньої появи, обезцінив їх; їхнє вчення відкинута, і вони не мають життя для нас; вони не примусять битися людське серце, не зігрють душу. Біблія ж, хоча й існує серед людей уже тисячі років, безсмертна і не в'яне в силі своїй. Роса її молодості і тепер на ній; її слова і тепер падають з неба свіжі, як дощ... Ніколи ні одна книга не говорила, як ця книга; її голос, як голос Бога, могутній і завжди повен величі».

Висновки. Маючи зараз можливість порівняти те, що пропонують різні релігії як відповідь на «вічні питання» людства, переконалися у величчі і глибині християнства. Його вчення, на відміну від інших релігій, не містить у собі протиріч. Християнство – це релігія, яка несе в собі віру, надію і любов. А інакше і не могло бути для істинної, боговстановленої релігії. На відміну від ісламу, який проповідує війну і бездумне виконання правил, за що обіцяють «рай» земних насолод; на відміну від буддизму, який пропонує визволення від цього світу шляхом замкнутості в собі, за що обіцяється нірвана, тобто розчинення чи зникнення; або на відміну від індуїзму, який обіцяє повне розчинення людської душі (атману) в Абсолютному Дусі, або ж на відміну від іудаїзму, який вчить про першість євреїв серед усіх народів, у християнстві ж проповідується любов як до Бога, так і до людини (навіть до ворогів), за що людина отримує вічне духовне блаженство і буде перебувати в постійному спілкуванні з Богом.

Таким чином, переконливість християнства полягає, в першу чергу, у тому, що воно не просто дає логічно неспростовні аргументи на свій захист, але й пропонує всі засоби для того, щоб на особистому досвіді упевнитися в істинності своїх тверджень, а також приводить сотні тисяч свідків, що підтвердили вірність цього досвіду.

Список джерел і літератури:

1. Авксентьев А. В., Мовлютов Р. Р. Книга о Коране. Ставрополь: Кн. изд-во, 1984. 191 с.
2. Вертоградова В. В. Буддизм: История и культура. М.: Наука, 1989. 227 с.
3. Воронов Ливерий, прот. Догматическое богословие. Клин: Фонд «Христианская жизнь», 2000. 128с.
4. Ельчанинов А., Флоренский П., Эрн В. История религий. М.: Русский путь; Париж: YMCA-Press, 2005. 256 с.
5. Журавский А.В. Ислам. М.: Весь Мир, 2004. 224 с.
6. Михаил (Грибановский), еп. Лекции по введению в круг богословских наук. К.: Пролог, 2003. 252 с.
7. Максимов Ю., Смоляр К. Православное религиоведение: Ислам, Буддизм, Иудаизм. М.: Издательство храма пророка Даниила на Кантимировской, 2005. 304 с.
8. Малиновский Н., прот. Очерк православного догматического богословия. – М.: Православный Свято-Тихоновский Богословский институт, 2003.
9. Рыбинский В. П. О Библии. М.: Фонд «Серафим», 2005. 29 с.
10. Реати Фьоренцо. Введение в нехристианские религии. Гатчина: СЦДБ, 2002. 192 с.

References:

1. Avksentev A.V., Movliutov R.R. (1984). The Book of the Qur'an.. Stavropol: Kn. yzd-vo [in Russian].
2. Vertogradova V. V. (1989). Buddhism: History and Culture. M.: Nauka [in Russian].
3. Voronov Lyveryi, prot. (2000). Dogmatic theology. Klyn: Fond «Khrystyaskaia zhyn» [in Russian].
4. Elchanynov A., Florenskiy P, Ern V. (2005). History of religions. M.: Russkiy put; Paryzh: YMCA-Press [in Russian].
5. Zhuravskiy A.V. (2004). Islam. M.: Ves Myr [in Russian].
6. Mykhayl (Hrybanovskiy), ep. (2003). Lectures on introduction to the circle of theological sciences. K.: Proloh [in Russian].

---

*Переваги Священного Писання книг Старого та Нового Завітів
над нехристиянськими культовими книгами*

7. *Maksymov Yu., Smoliar K.* (2005). Orthodox religious studies: Islam, Buddhism, Judaism. M.: Yzdatelstvo khrama proroka Danyyla na Kantymyrovskoi [in Russian].
8. *Malynovskyi N., prot.* (2003). Essay on Orthodox Dogmatic Theology. M.: Pravoslavnyi Sviato-Tykhonovskyi Bohoslovskiy ynstitut [in Russian].
9. *Rybinskyi V. P.* (2005). About the Bible. M.: Fond «Serafym» [in Russian].
10. *Reaty Forentso.* (2002). Introduction to Non-Christian Religions. Hatchyna: STsDB [in Russian].